

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ
КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ТА
ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Матеріали
науково-практичної інтернет-конференції
(23 квітня 2021 року)

ОДЕСА
2021

УДК 343.98:343.95
A43

*Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

A43 **Актуальні** аспекти криміналістичного та психологічного
забезпечення правоохоронної діяльності, м. Одеса, 23 квітня
2021 р. Одеса: ОДУВС, 2021. 269 с.
УДК 343.98:343.95

© ОДУВС, 2021

*Адамович Д. О.,
курсант ОДУВС*

*Науковий керівник:
Проценко О. О.,
доцент кафедри криміналістики та психології ОДУВС,
кандидат юридичних наук*

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СЛІДЧОЇ ТА СУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЗМАГАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Досить актуальною залишається тема сучасного стану розвитку криміналістичної науки, яка дозволяє ставити питання про необхідність розробки та застосування типових тактичних операцій, як ефективних засобів вирішення тактичних завдань кримінального провадження та перспективного напрямку удосконалення слідчої та судової діяльності в складних умовах змагального процесу. Ці тактико-криміналістичні засоби комплексної спрямованості мають, як суто теоретичне, так і виключно практичне значення. Теоретичний аспект передбачає створення систем типових тактичних операцій у структурі окремих криміналістичних методик розслідування злочинів, а практичний – використання цих моделей в якості орієнтирів для побудови і реалізації конкретної тактичної операції певної цілеспрямованості в реальних умовах розслідування та судового провадження. При цьому, розглядувані моделі при їх побудові повинні мати належне інформаційне наповнення, що істотно збільшує їх продуктивність. Відомості про мету, завдання, учасників і засобів тактичної операції мають стати невід’ємним складником і знаходити своє відбиття у структурі моделі типової тактичної операції. Головне, що їх застосування у кримінальному провадженні спрямовані на оптимізацію слідчої та судової практики, підвищення ефективності такої діяльності.

Досліджуючи питання даної теми, необхідно виділити, що незважаючи на достатньо позитивний досвід інформатизації слідчого («Виявлення», «Атрибуція трупа», «Викриття», «Контрольна закупівля», «Розшук» та ін.). На нашу думку, модель «Тактичні операції» має складатися з двох рівнів, компонентів:

1) загальні тактичні операції, які можна застосовувати при розслідуванні будь-якого кримінального правопорушення: «Встановлення способу вчинення кримінального правопорушення», «Встановлення особи злочинця», «Встановлення мотивів учинення злочину», «Встановлення місця і часу вчинення кримінального правопорушення», «Встановлення співучасників злочинця», «Затримання злочинця на місці злочину»; «Розшук особи, яка зникла з місця події і переховується від слідства», «Перевірка алібі підозрюваного», «Встановлення свідків», «Перевірка обмови», «Нейтралізація протидії розслідуванню з боку зацікавлених осіб»;

2) предметні тактичні операції, що провадяться при розслідуванні окремих видів кримінального правопорушення. Так, приміром, при розслідуванні кримінальних правопорушень у митній сфері, залежно від проміжних (локальних) завдань на початковому етапі можна виокремити такі тактичні операції: «Затримання хабародавця (або хабароотримувача) на місці події з речовим доказом», «Викриття вимагання хабара за добровільною заявою особи, яка його дає», «Викриття неналежного проведення митного огляду службовою особою внутрішнього митного органу», «Викриття незаконного випуску у вільний обіг посадовою особою внутрішньої митниці товарів без митного оформлення», «Установлення й викриття незаконного випуску товарів зі складів тимчасового зберігання»; «Установлення й викриття фіктивного знищення товарів», «Встановлення та викриття незаконного митного оформлення, вчиненого шляхом використання фіктивних сертифікатів на товари», «Виявлення зв'язків організованої злочинної групи»; «Викриття злочинця», «Документ», «Контрольована поставка наркотиків» [3].

Тактичні операції ситуаційно зумовлені, тому слід враховувати слідчі ситуації, що виникають у процесі розслідування службових злочинів у митній сфері. Залежно від обсягу і змісту даних, що послужили підставою для початку кримінального провадження, а також інформації про злочинця пропонується три найбільш типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування:

а) існують достатні дані про вчинення службового злочину в митних органах, відома особа, яка його вчинила;

б) відомо, що вчинено службовий злочин у митних органах, але особа, яка його вчинила, невідома або інформація про неї обмежена;

в) відомо, що вчинено службовий злочин у митних органах, є відомості про злочинця, але той зник з місця події. Стосовно вказаних слідчих ситуацій пропонуються відповідні за змістом і специфікою тактичні операції [3, с. 54-64]. При розробленні тактичних операцій стосовно розслідування окремих видів кримінальних правопорушень, їх апробації на практиці, відповідну інформацію необхідно надавати до бази даних реєстратору, який і буде вносити запропоновані тактичні операції до модуля «Тактичні операції» в окремій криміналістичній методикі з урахуванням наступних елементів:

- а) етапи розслідування,
- б) слідчі ситуації,
- в) проміжні тактичні завдання,
- г) зміст тактичної операції,
- д) особи, які взаємодіють при проведенні тактичної операції,
- є) план тактичної операції» [3].

У запропонованій системі мають розміщуватися розроблені, апробовані на практиці тактичні операції. Як правильно зазначає Б. В. Щур, у даному разі йдеться не про науковий пошук або розроблені «навчальні продукти» криміналістики, а про апробовані та рекомендовані до практичного використання доробки, які адаптовані до практичних цілей слідчої та судової діяльності [6, с. 233]. Отже, слід зазначити, що створення модулю «Тактичні операції» сприятиме вдосконаленню інформаційно-технологічного програмного комплексу «АРМ слідчого «Інсайт», суттєво розширить межі та можливості реалізації у практичній діяльності слідчого сучасних інноваційних проектів, послужить належним підґрунтям у прийнятті рішень відповідно до ситуацій розслідування окремих видів злочинів, зменшить імовірність допущення ним помилок, збільшить ефективність його праці. Тому розглянута проблематика у сучасній криміналістиці є одним із перспективних напрямків проведення криміналістичних досліджень, пов'язаних із удосконаленням слідчої та судової діяльності в умовах змагального процесу, яка потребує подальших наукових розробок.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Авдєєва Г. К., Шепітько В. Ю., Журавель В. А. Інновації в криміналістиці та їх впровадження в діяльність органів досудового

слідства. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. праць. Х. Право, 2011. Вип. 21. с. 39-46.

2. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ : підручник / за ред. Ю. Ф. Кравченка. К. Нац. акад. внут. справ України, 1999. 702 с.

3. Шевчук В. М. Ситуаційна обумовленість тактичних операцій при розслідуванні службових злочинів у митних органах. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2006. № 1. С. 54-64.

4. Шевчук В. М. Тактичні операції у криміналістиці: Теоретичні засади формування та практика реалізації: монографія. Х.: Апостіль, 2013. 440 с.

5. Шепітько В. Ю., Білоус В. В. Роль інформаційних технологій у підвищенні якості слідчої діяльності. Теоретичні основи забезпечення якості кримінального законодавства та правозастосовчої діяльності у сфері боротьби зі злочинністю в Україні: монографія. Харків. Право, 2011. с. 288-299.

6. Щур Б. В. Теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик : монографія. Харків. Харків юридичний, 2010. 320 с.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

<i>Вступне слово</i>	3
<i>Авадані Н. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТАКТИЧНИХ ПРИЙОМІВ ПОДОЛАННЯ НЕПРАВДИВИХ СВДЧЕНЬ ОСОБИ, ЯКА ДОПИТУЄТЬСЯ.....	5
<i>Адамович Д. О.</i> ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СЛІДЧОЇ ТА СУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЗМАГАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.....	10
<i>Антонюк П. Є., Пясковський В. В.</i> ПИСЬМОВЕ ПОЯСНЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА: КРИМІНАЛІСТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	13
<i>Васюта Ю. В.</i> ТАКТИКА ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ.....	17
<i>Верещаєва К. Р.</i> ПОРТРЕТ ОСОБИ СЕРІЙНОГО ВБИВЦІ ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ.....	21
<i>Гвоздюк В. В.</i> ВРАХУВАННЯ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОВОГО.....	25
<i>Каляянова О. Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ОСІБ З РОЗЛАДАМИ ПСИХІКИ.....	30
<i>Кострубенко О. І., Липко А. О.</i> КРИМІНАЛІСТИКА: НАУКА ЧИ МИСТЕЦТВО?.....	34
<i>Лисенко В. В.</i> КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ КОШТІВ ЗЛОЧИННОГО ПОХОДЖЕННЯ.....	36
<i>Мальгіна А. С.</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИ, ПІДОЗРЮВАНОЇ В УЧАСТІ У ТЕРОРИСТИЧНІЙ ГРУПІ ЧИ ТЕРОРИСТИЧНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	41